

Zala megyei intenzív és felhagyott alma ültetvények pókfaunájának összehasonlítása két vizsgálati év (2005 és 2007) alapján, talajcsapdás gyűjtésre alapozva

Nagy Tamás, DLZE3M, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Georgikon Campus, Növényorvos MSc szak, nappali tagozat, Növényvédelmi Intézet, Növényvédelmi Tanszék

Belső témavezető: Dr. Keresztes Balázs, adjunktus, Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Georgikon Campus, Növényvédelmi Intézet, Növényvédelmi Tanszék

Diplomadolgozatom témája a Zalai intenzív és felhagyott alma ültetvények pókfaunájának (2005 és 2007) összehasonlítása, talajcsapdás gyűjtésre alapozva. Napjainkban a vegyszeres növényvédelem csapdába ejtette a mezőgazdasági termelésben dolgozó embereket. A jövőben ez a növényvédelmi védekezés mód fenntarthatatlanná válik. A növekvő élelmiszerhiány és a hozzá szorosan kötődő profitvágy egyre nagyobb gondot fog okozni már jelenünkben és a közeljövőben. Többek között ennek megoldására született meg az integrált növényvédelem gondolata, melynek egyik nagyon fontos részét képezi a biológiai növényvédelem. A biológiai növényvédelemben a pókoknak kiemelkedő szerep jut a prédapopulációk egyensúlyszabályozásában, mert nagy egyedsűrűséggel bírnak és nagyon jelentős polifág ragadozók (Beleznai, 2019). A kutatás egyik helyszíne Zalaszentgróton egy intenzíven művelt almaültetvény volt, melynek területe nagyjából 4 hektár. Az ültetvény egy sorába 10 db csapda került kihelyezésre. A kutatás másik helyszíne 10 kilométeres távolságon belül, Türrén volt. A terület szintén egy almaültetvény volt, csak egy felhagyott, ahova szintén 10 db talajcsapda került. A begyűjtött anyagból kiválogatás után a pókok többnyire eppendorfokba, 75%-os alkoholba lettek elrakva a későbbi meghatározásig. A határozásokat egy Hund Wetzlar típusú, 200-szoros maximális nagyítású mikroszkóp segítségével végeztük. A Zalaszentgróti intenzív ültetvény egyedszámát tekintve előkerült összesen 18 pókcsalád, 75 fajának 907 egyede a két vizsgálati évben. Ebből 2005-ben 267, míg 2007-ből 640 egyed került elő. Egyedszám szempontjából a legjelentősebb család a farkaspókok (Lycosidae) volt, ez adta az összegyedszám 29%-át (263 egyed), de lényegében a vitorlaspókok (Linyphiidae) is hasonló arányt képviseltek (25,36%, 230 egyed). Jelentősebb családok voltak még a karolópókok (Thomisidae), a kövipókok (Gnaphosidae), a törpepókok (Theridiidae) és a törpe zugpókok (Hahniidae). Jelentősebb faj és/vagy egyedszámmal hat család jellemezhető. A vitorlás pókok (Linyphiidae) összesen 19 fajjal képviseltették magukat. Domináns fajnak a *Tenuiphantes*

tenuis mondható a két év alatt előkerült 36 egyedével, ami a két év alatt előkerült összegyedszám közel 4%-a. Jelentős volt 35 egyedével (3,86%) az *Erigone dentipalpis* és 34 egyedével (3,75%) az *Agyneta mollis*. Nem elhanyagolható 23 egyedével az *Agyneta rurestris* (2,54%) és 19 egyedével a *Centromerus sylvaticus* (2,09%), de említésre méltó még a *Diplostyla concolor* és a *Micrargus subaequalis* faj 13-13 előkerült egyede (1,43%) is. A karolópókok (Thomisidae) család viszonylag nagy egyedszámmal (144), ugyanakkor kilenc fajjal jellemezhető. Az egy kivételtől eltekintve jellemzően epigeikus fajok közül kiemelkedik, a család egyedszámának több mint 51%-át (74 példány) adó *Ozyptila praticola* faj.

Ezzel szemben Türrén összesen 23 pókcsalád, 87 fajának 4034 egyedét sikerült kimutatni a két vizsgálati évben. Ebből 2005-ben 1210, míg 2007-ből 2824 egyed került elő. Egyedszám szempontjából szuperdomináns családnak a farkaspókok (Lycosidae) bizonyultak, a két év alatti összegyedszám több mint 69%-át, 2808 egyedet szolgáltatva. Második számú családként lehet rangsorolni ezen az élőhelyen is a vitorlaspókokat (Linyphiidae), több mint 400 példányuk (10,73%) került elő a gyűjtési időszakban. Jelentősebb családokként lehet még számontartani a kövipókokat (Gnaphosidae), a karolópókokat (Thomisidae), az avarpók családait (Phrurolithidae és Liocranidae), valamint a törpe zugpókokat (Hahniidae). A vitorlások (Linyphiidae) fajsza szám szempontjából ezen az élőhelyen is a legjelentősebb család két év alatt kimutatott 17 fajának köszönhetően. Domináns fajként a *Centromerus sylvaticus* jellemezhető összesen 270 előkerült egyedével, ezzel családja egyedszámának több mint a felét (62,35%-át) adva. Jelentősnek mondható még 36 előkerült egyedével a *Diplostyla concolor*, említésre méltó összesen 28 egyedével a *Micrargus subaequalis*, valamint 22 egyedével a *Tapinocyba insecta* faj. A farkaspókok (Lycosidae) ebben az ültetvénytípusban a két gyűjtési év összesített adatai alapján 14 fajt adtak. Itt már az *Alopecosa pulverulenta* lándzsás farkaspók faj dominál, az intenzív ültetvényhez viszonyítva nagyságrendekkel nagyobb egyedszámban. Másik, jelentősnek mondható faj a *Trochosa terricola* összesen 313 begyűjtött példányával. A kövipókok a zalaszentgróti ültetvényhez képest fajsza szám szempontjából nem mutatnak különbséget (itt is 13 faj került elő), bár a fajspektrum csak részben mutat átfedést. Egyedszám szempontjából azonban több mint háromszor annyi került elő (288) ebből az ültetvénytípusból. Összesen 46 begyűjtött egyedével a *Zelotes electus* bizonyult a legjelentősebb fajnak, de jelentős fajok még a *Zelotes latreillei* (42 példány), a *Drassyllus praeficus* (41 példány) és a *Zelotes apricorum* (32 példány) gyászpókok is, valamint említésre méltó a *Drassodes pubescens* (28 példány) és *Trachyzelotes pedestris* (25) faj is.

Munkánk mindössze egy faunisztikai alapkutatás, ezért sok és messzire mutató javaslatokat nem teszünk, mivel nem is lehetne. Az irodalmi adatokból és a mi munkánkból is kiderül azonban, hogy a pókok az egyik legnagyobb egyed és fajszerű polifág predátor csoport az ültetvényekben. A konzervációs biológia elve mentén, kíméletes növényvédelem mellett a pók-együttesség megfelelő mennyiségben és összetételben megőrizhető és hatékonyan segítheti a kultúrnövény védelmét.